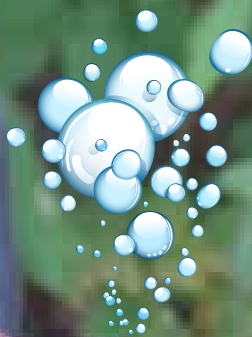

Öbacka BRUS

September 2021

ODLING

BYTE TILL HÖGERTRAFIK

OM PUSSEL

LABRADORER

PADEL

GLASFÅGLAR

MOLNFOTON

INNEHÅLL

- 3 Facebookhumor
- 4-5 Om pussel
- 6-7 Lättläst: En bondes barmarkssäsong
- 8 Lättläst: Labrador
- 9 Lättläst: Byte till högertrafik
- 10 Finn Fem Fel
- 11 Lättläst: Tänkvärd dikt
- 12 Lättläst: Demokrati 100 år
- 13 Padel
- 14-15 Skördetider på kolonilotten
- 16-17 Tygtryckning med potatis
- 18-19 Martins moln
- 20 Samer i Västernorrland
- 21-23 Glasfåglar Del 1
- 24-26 Svenskfinland: Intervju Del 2
- 27 Facit
- 28 Utsiktens Dagliga verksamhet

Hör av er om ni har något ni skulle vilja ha med i tidningen eller idéer om vad vi kan skriva om.

Maila oss era idéer på:
dagligverksamhet.Papper-stygn@harnosand.se

Stina

Dessa personer har bidragit med material i detta nummer:

Stina Palm

Charlotte Björk

Malin Stenberg

Martin Feldt

FACEBOOKHUMOR DEL 4

SAMMANSTÄLLNING: Stina Palm

Vilket är dansens internationella språk?

Dans-ka

När skilsmässopapprena var påskrivna
fick båda varsitt ex.

Tänk att man måste jobba idag igen,
jag sökte ju en ledig tjänst.

Vad kallas bin som bara vill hem och titta på tv?

Hem-o-glo-bin...

Ser du huset där borta, är det verkligen på riktigt...?

Nej, det är bara en synvilla.

Den unga frun: ”Här går man hela tiden
och tvättar, skurar och städar.

Snart så stryker man väl med”

Vad kallar du en alligator med karta?

Navigator!

PUSSEL

TEXT: Charlotte Björk

KÄLLA: Wikipedia, Dagensps

Historia

Det första kända pusslet tillverkades 1766, då John Spilsbury, kartritare från London, fäste en karta på en bricka av trä och sedan sågade ut varje land för sig.

Produkten användes som hjälpmedel när barn skulle lära sig geografi. Ända till 1820-talet var pusslet i första hand till för det.

På 1920-talet började pussel finnas i tidningarna, som visade sig sälja bättre då.

Pussel var inledningsvis dyra och endast de rika hade råd köpa dem. Med nya tillverkningsmetoder blev pusslen lättare att framställa, billigare och mer populära.

Att lägga pussel var som mest populärt under 1920- och 1930-talen. Det var också då pusslen blev svårare och avsedda även för vuxna.

Typer

Det finns pussel med från bara några få bitar – med en målgrupp som är mindre barn – till flera tusen. Vanliga storlekar är 500, 1000, 1500 och 2000 bitar. Varje pusselbit har in- och utpluggar som hakar i en annan bits ut- eller inpluggar.

Det finns olika sätt att lösa ett pussel. Vanligt är att börja med kantbitarna, som är lätta att hitta, och bygga vidare inåt, eller att utgå från stora och tydliga motiv.

Ett vanligt problem är att bitar kommer bort, eftersom de lätt sveps ned på golvet eller hamnar under dukar.

Numera finns även elektroniska pussel, pusselspel, som datorprogram och på Internet. Det finns också 3D-pussel.

Under pandemin

Många har förlorat på pandemin – men några är stora vinnare. Pussel plussar mest, över 7 000% under första året (mars 2020–mars 2021).

Öbackabrus

3D-RUBRIK OCH BILDTEXT: Stina Palm

3D-pussel

Det här Big Ben är nattvarianten, där hela tornet lyser med hjälp av batteridrivna lampor.

Buckingham Palace (brittiska monarkens bostad).

216 bitar. 38 centimeter långt. I verkligheten är byggnaden 108 meter lång.

Big Ben, London. 216 bitar.

41 centimeter högt. Det finns även med fungerande klocka. Klocktornet heter egentligen "The Great Bell of Westminster" (Big Ben är den största av dess 5 klockor) och sitter på Palace of Westminster.

Lutande tornet i Pisa (domkyrkans fristående klocktorn), Italien.

216 bitar. 29 centimeter högt. Tornet är i verkligheten 55 meter högt.

Empire State Building, Manhattan, New York, USA. 216 bitar. 46,5 centimeter högt. Byggnaden är 449 meter hög.

LÄTTLÄST

En bondes barmarkssäsong

En bonde på 2000-talet har fullt upp 3 av 4 årstider – höst, vår och sommar.

Det mesta av det tunga arbetet är idag ersatt av maskiner, men arbete med reparationer kan vara lite fysiskt.

Det här händer i våra trakter:

Vår

Så säd, hos oss är det korn och havre.

Sommar

Slå hö (timotej och klöver) gör man flera gånger.

Höskörd (hö sår man inte, det växer av sig självt).

Har man tur med vädret, lagom med sol och regn, kan man skörda flera gånger.

Höst

Skörda säd

TEXT: Stina Palm

Öbackabrus

Korn

Havre

Höbal

LÄTTLÄST

LABRADOR

- Världens populäraste ras
- Skulle användas för fiske
- Skottland räddade rasen i England
- Kända för sin snabbhet
- Föräldrarnas färger spelar ingen roll
- Överlägsna ledarhundar
- Kan känna lukten av cancer
- Trivs inte ensamma

TEXT: Stina Palm

KÄLLA: 10fakta.se

BYTE TILL HÖGERTRAFIK

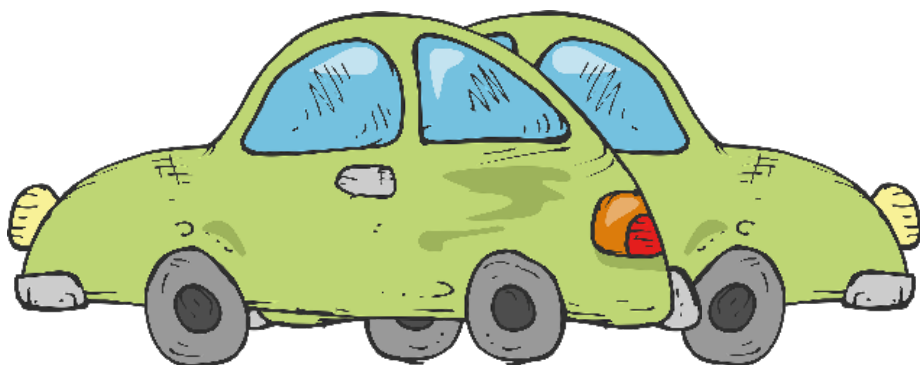
Klockan 05.00, alltså tidigt på morgonen, söndagen den 3 september 1967 bytte Sverige från vänstertrafik till högertrafik.

Alla fordon och cyklister skulle då använda det högra körfältet på vägar med trafik åt båda håll och hålla till höger vid mötande trafik på vägar med en fil.

Bilar kom mest från USA och andra länder med högertrafik. Därför fick man innan bytet för att kolla trafik när man skulle över en väg antingen be personen bredvid eller, om man åkte ensam, slänga sig över sätet bredvid.

TEXT: Stina Palm

KÄLLA: skalman.nu

FINN FEM FEL

GJORT AV: Charlotte Björk

FACIT PÅ S. 27

LÄTTLÄST

INFALL

Man dansar däruppe -

klarvaket

är huset fast klockan är tolv.

Då slår det mig plötsligt att taket,

mitt tak, är en annans golv.

(ur Barfotabarn (1933)
av Nils Ferlin (1898-1961))

IDÉ OCH
DESIGN: Stina Palm

Demokrati 100 år

År 1921 hände något viktigt.

Då fick kvinnor i Sverige rösta
för första gången.

Det är hundra år sedan i år.

TEXT: Stina Palm

KÄLLA: 8sidor.se

Padel - Sveriges nya motionstrend

Ibland kallas sporten padeltennis. Spelas oftast som dubbel. Påminner om både tennis där man spelar över ett nät och squash där man spelat mot väggar. Det är samma poängräkning som i tennis.

Har ursprung i Spanien och Latinamerika. I Spanien är padel den näst största sporten efter fotboll sett till antalet utövare.

Liknande spel förekom på engelska kryssningsfartyg på 1920-talet. Först 1974 blev spelet som det är i dag.

Internationella Padelförbundet grundades 1991. VM i padel arrangerades första gången 1992 och har sedan dess spelats vartannat år.

Sverige

Den första svenska padelbanan byggdes utanför Båstad 1998, men det var först runt 2009 som sporten började ta fart. Antalet bokningar gick från 820 st. 2014 upp till 549 713 st 2019.

2019 hade Sverige 220 hallar och totalt 717 banor.

Härnösand

I mars 2021 stod Högslättens padelhall klar, en långsmal byggnad på grusplanen, längs med planket till bandybanans kortsida. Även utebanor finns.

TEXT: Stina Palm

KÄLLA: Wikipedia, yippieharnosand.se, nt.se

TEXT OCH FOTO:
Malin Stenberg

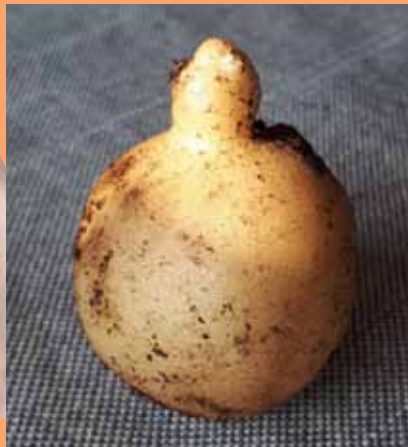
SKÖRDETID PÅ KOLONILOTEN

I början av juli då de första jordgubbarna mognat och blivit röda och gräslökens strån växt till sig, då börjar årets skördetid på lotten.

Sedan fortsätter det med den tidiga potatissorten 'Rocket', vinbär, krusbär, hallon, grönkål och olika sorters bönor.

Tomater, zucchini, sockerärter, musselsquash och mangold skördas också på kolonilotten.

Det sista som skördas är morötter, rödbetor, purjolök och den goda potatissorten 'Amandine'.

LÄTTLÄST

TYGTRYCKNING MED POTATIS

OBS! FÖRKLÄDE PÅ.

SPILLD FÄRG PÅ KLÄDER **KAN** GÅ BORT
OM MAN TVÄTTAR DIREKT

Potatisar. Går att tvätta
om man vill byta färg

Fruktkniv

Tygfärg

Tyg att trycka på

Svamp/stämpeldyna,
en till varje färg

Litet fat till färgen

Ett, större, spilltyg under

Öbackabrus

Förslag på annan mat att trycka med: lök, sallad, kål (de två sista gör fina rosmönster)

FOTO: Stina Palm

KÄLLA: svenska.yle.fi

MOLN

En oändlig källa till fantasi och välbefinnande

FOTO: Martin Feldt KÄLLA: www.skycruisers.se

Samer i Västernorrland

Stora delar av Västernorrlands läns kustland beboddes av samer i hundratals år.

Flera platsers namn (något på Lapp-) vittnar om gamla samiska bosättningar.

De skogssamer som fram till 1800-talets slut fanns i norra Ångermanland har betecknats som sydsamer, men det lilla som är känt om deras språk tyder på att de kanske snarare talade umesamiska.

Renskötselområdet

Utgör ungefär hälften av Sveriges yta, från Idre i Dalarna i söder till Könkämä och Treriksroset i norr.

Det betyder att det bedrivs renskötsel i sammanlagt sex län: Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna och Gävleborg.

Ett område i vårt län som fått mycket uppmärksamhet för rennäringen är Junsele.

Länet har inte rennäringens ansvar då det endast finns vinterbeten här.

Vilhelmina södra och Vilhelmina norra samebyar har vinterbetesmarker inom i stort sett hela Örnsköldsviks kommun.

Vissa områden väster om stambanan anses dessutom vara så viktiga för rennäringen att det är av riksintresse att de skyddas.

Övriga marker inom Örnsköldsviks kommun ska så långt det är möjligt skyddas för rennäringen.

Norska samer

I kommunens norra delar på gränsen till Västerbotten – nere vid kusten på gränsen mellan Örnsköldsvik och Nordmaling – finns dessutom ett område som är avsatt för norska samer.

De har fina betesmarker för sina renar sommartid på fjället. Det är så fina fjäll att även svenska renar betar där. Men det finns inga lämpliga vinterbeten i Norge, så norska samer har rätt till bete i ovan nämnt svenskt område.

En av Länsmuséet Västernorrlands fasta utställningar handlar om samerna. Den har jag sneglat på många gånger, men inte förstått kopplingen.

TEXT: Stina Palm

KÄLLA: sverigesradio.se, regeringen.se, sveaskog.se, allehanda.se, svenskjakt.se, samer.se

MINA GLASFÅGLAR

När jag i början av 2000-talet fick mina två första glasfåglar av min farmor väcktes intresset för att börja samla. Dessa två fåglar syns i bilden längst ner på sidan.

Tack vare att jag fått mååånga fåglar av släkt och vänner samt hittat på loppisar har jag nu 210 stycken.

I den samlingen finns några dubbletter, men då är skillnaden mellan fåglarna antingen storlek eller färg. Utöver dessa dubbletter är de andra fåglarna olika.

En del av fåglarna (72 st.) har ett klistermärke eller en inristning som visar vilket glasbruk de kommer ifrån, dem kallar jag för den "speciella samlingen".

Den här fågeln är den största och tyngsta i den speciella samlingen. Den har en längd på 20 centimeter, är 16 centimeter hög och väger 1,5 kilo.

Denna söta fågel är den minsta och lättaste i min speciella samling. Den är 3,5 centimeter lång, har en höjd på 4,5 centimeter och väger 23 gram.

Alla fåglarna i den speciella samlingen kommer från 22 glasbruk runt om i Sverige, från Haparanda i norr till Öland och Blekinge i söder.

Dessa vackra fåglar är en del av den samlingen.

Del 2 kommer i mars

Svenskfinland Del 3:2.

Det var ju en finlandssvensk till på FF, Fredrik Furu från Jakobstad, då studerande i Vasa. Kul med någon från hemtrakterna va?

”Ja, han var trevlig och håller fortfarande på som artist”

Bus och missöde

Dokusåpan Fame Factory säsong 3 var inte bara skola och tävling. Det visades även en hel del från boende, raster, spelningar m.m.

En tidning skrev att Karl Martindahls första månadsfinallåt kunde vara ett plagiat (en låtstöld). Johan utsatte honom då för en blåsning, en mångmiljonstämning av kändismusiker från USA (faxet kom från Johans amerikanske vän i Stockholm).

Senare försökte Johan få bort ett rejält stopp i slasken på boendet och kopplingen till rören brast... Lustigt nog var det Carola (då klasskompis, nu fru) som ringde rörmokare!

Efter FF

Den 3 timmar långa examensshowen – ihopsatt på 2,5 vecka – som avslutade utbildningen spelades även ett tag efter säsongen.

Men sen började livet efter FF.

”Den sommaren fick man var ensam herre på täppan. Det var lite roligt faktiskt. Man fick uppleva idolhysterin. Jag är otroligt glad och tacksam över att jag var tillräckligt gammal att förstå att det inte varar för evigt”.

(Han fyllde 33 år 2 veckor innan finalen, reds. anm.)

Tredje veckan i juli 2004 spelade FF-kompisarna Johan, Karl, Carola och Maja in TV3s Fortet, som Bert pack. Programmet sändes 18 februari 2005.

Strax efter finalen bildade Johan och Karl popduon ”The Wallstones”. De turnerade 2004–2005, med både nyskrivna gemensamma låtar och eget. De har beskrivit musiken som 60-talspop á lá 2000-tal. Jag var på 4 spelningar på knappt ett år; stadsfesten i Hudiksvall och Barnens dag i Umeå 2004 samt konserter i Bollnäs och Rättvik 2005. Allt hyfsat nära hem- eller studieort. De var i Karls Jönköping, men inte i Närpes.

I mars 2005 kom albumet ”Pleasure and Pain” (orden finns med i Karls ”Hang on”) med låtarna de turnerat med. Även några singlar från albumet släpptes. På baksidan av en av dem finns ett av mina foton.

Johan spelade fotboll i föreningen Kraft i Närpes från cirka 8-9 till 19 års ålder. Då som A-junior i div. 1. Cirka 15 år senare i TV-laget i Sverige, med bl. a. Karl (son till SM-guld-vinnare 1985 med Örgryte Glenn Martindahl och pojkallsvensk spelare).

I en radiointervju med programledaren Kitty Jutbring (från dokusåpan Big Brother 2002) hösten 2011 pratade Johan om det faktum att FF var (och är) den enda musikedokusåpan där många faktiskt skrivit sina låtar själv. Det tyckte han att fler (just då gick Idol och True Talent) borde lära sina artister. ”Kan man inte det är man snart ute i kylan”.

Intervju Johan Becker fortsättning

Han sade även att han absolut inte förstår de som inte vill förknippas med den talangdokusåpa där man slog igenom. ”Man måste kunna erkänna var man fick sin start”.

2005 deltog The Wallstones i Melodifestivalen, med låten ”Invisible People”.

Om samarbetet med 9 år yngre Karl sa Johan: ”Det är som att ha fått en till brorsa på äldre dagar”.

Förutom musik delar de bl. a. intresset för golf.

2009 deltog Johan i Melodifestivalen som sångare i Starpilots ”Higher”. De gick till Andra chansen.

”Jag var bortglömd i många år. Ett artistliv består ofta av 90% upp-försbacke och 10% framgång.”

Samarbete med frun

Eurolaul (laul = låt), estniska melodifestivalen 2006 som trummis och körsångare åt Carola i tilldelade låten ”It Was You” (även Maja m. fl. körade). Även tolk, finska och estniska är rätt lika och många ester kan finska bra.

I januari 2010 kom fruns debutalbum ”Carola Becker”. Det är en bluegrass-skiva på svenska som de producerat tillsammans, med musiker i country-staden Nashville (Tennessee, USA) på distans.

Bluegrass är en undergenre till country, med akustiska (ej elförstärkta) stränginstrument. Sången är två-, tre- eller fyrstämmig.

Solokarriär och låtskrivarframgångar

2011 släppte Johan som ”Bekker” – digitalt – låtarna ”Right on Time” och ”Runaway”. Men det ville sig inte riktigt med soloartistkarriären.

2011-2012 stor succé i Japan som låtskrivare till ”Rising Sun” (Runaway) med gruppen Exile.

Singeln gick direkt in på 1:a plats på en topplista och Johan fick ett låtskrivarpris.

”Det är ju en fjäder i hatten och ett slags kvitto på att man är bra på det man gör. När man fått den här framgången måste man förstå att stanna upp och njuta av det”.

2012 skrev Johan ”Paparazzi” till sydkoreanska Girls Generation som nådde högst upp på samma lista.

2018 blev han, med artistnamnet John Becker (lättare för icke svensktalande), sångare och gitarrist i popgruppen Secret Service som spelat mycket i östeuropa.

Någon, troligen ett österbottniskt fan i samband med FF, kallade dig ”Stjärnon froån Stjälgon”. När jag gjorde research för intervjun läste jag på ett ställe att Finby har det smeknamnet och på ett annat att den stora gamla bondgården din pappa köpte i Närpes kallas så.

”Vilken bra journalist du är!

Jo mitt område kallas Stjälgon och finns i Finby. Stjälg betyder snett på närpesiska. Det ligger på en sluttande höjd.”

Öbackabrus

2010-2015 gjorde familjen Becker julkonserter i kyrkor i Österbotten, Johan och Carola själva och med äldsta dottern Bianca.

Nu minns väl knappt någon FF längre, det gick ju när långt ifrån alla hade TV3. Hur var själva utbildningen?

”Vissa moment var bra, men det mesta var ju för att skapa bra tv.

Monica Einarson var verkligen fantastisk. Där lärde man sig mycket. Lotta Furebäck var också väldigt bra!”

(Sång- respektive danslärare, reds. anm.)

Monica lärde honom t. ex. att sjunga lite musikalaktigt, vilket han visade prov på i ”Love Has the Power”. Det var nog inte bara jag som blev lite förvånad. Men det funkade, han blev en av tre segrare den veckan.

Lotta satte ordentlig fart på honom sista veckan, när han framförde ”Completely Breathless”.

Har du/ni visat barnen Skara, eller FF-material kanske?

”Ja barnen har sett lite FF och de tycker att det är kul!”

Jag vet att det i Närpes jobbats hårt för bevarad svenskspråkighet. Du kan ju finska, vilket man tidigare inte har behövt kunna där. Vad tycker du om att staden blivit ”frivilligt” tvåspråkig?*

”Jag kan hyfsad finska.

Jag tycker liksom många finskspråkiga också att Närpes skulle ha förblivit

svenskspråkigt. Det hade varit en ”grej” rent historiemässigt att bevara.

Man blev pressad att gå med på det för att få mer statliga bidrag.

Det enda märkbara är att skyltningen är tvåspråkig numera.”

Tips: På Youtube finns mycket FF3-material och mycket annat från förr med personerna i fråga.

Men även låten ”Vi håller ut” från våren 2020 där makarna Becker sjunger. Man ville att Johan skulle sjunga en vers, men han tyckte att hans närpesiska skulle sticka ut för mycket, han ville hellre smälta in i refrängen.

Reds. anm: Redaktionens anmärkning

*Se i marstidningen om Svenskfinland

TEXT OCH FOTO: Stina Palm

KÄLLA: Youtube, aftenbladet.se, glicko.me, artistochmusik.se, becken.se, Facebook, expressen.se, fandom.com, hbl.fi, ltz.se, helsinki.fi, himmera.com, hitparad.se, SVT, infoninland.fi, naxosdirect.se, reddit.com, kommunforbundet.se, nostalgilistan.se, osterbotten.se, pressreader.com, vora.fi, rocketreach.co, it-ord.itg.se, turku.fi, yle.fi, soundgraphics.net, Wikipedia, TV3, TV4, svenskaspraket.si.se, sverigesradio.se, vaasa.fi, visitaland.com, smdb.kb.se

Öbackabrus
FACIT FINN FEM FEL

PAPPER OCH STYGN

Papper och Stygn har ny hemsida

<https://pos.harnosand.se/>

Där finns som på vår gamla hemsida Öbackabrus samt extramaterial som inte får plats i tidningen. Men även förstås information från våra andra grupper. Den fylls fortfarande på och den gamla hemsidan finns kvar året ut.

Utsiktens Dagliga verksamhet

Utsiktens Dagliga verksamhet flyttade in på sjukhuset våren 2021, bredvid hälso-centralen Södra Sundet. De fyra små Dagliga verksamheterna Villagruppen, Ringen, Agda och Gullvivan är fortfarande 4 små grupper, men under gemensamt tak och med nya namn. Vattnet, Solen, Vinden och Vågen.

KÄLLA: harnosand.se
FOTO: Anette Sjödin,
Stina Palm

Härnösands
kommun